

Projekat finansira
Evropska Unija

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba (TASIOP)

Bilten Br. 8;
28. februar 2018.

Dobrodošli u osmi broj biltena koji govori o socijalnoj inkluziji starijih osoba u zemljama Zapadnog Balkana, a koji je deo projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“ finansiranog od strane Evropske unije, Austrijske agencije za razvoj i Austrijskog Crvenog krsta. U ovom broju želimo da vas informišemo o aktivnostima koje smo realizovali u poslednjoj četvrtini druge godine, u okviru TASIOP projekta. U ovom broju imamo i dve specijalne gošće: Erika Winkler iz Federalnog Ministarstva rada, socijalnih pitanja, zdravlja i zaštite potrošača, Austrije piše o prvom sa liste ciljeva održivog razvoja UN, rešavanju problema siromaštva u starijem životnom dobu u Austriji, a Angelika Sherzer iz Austrijskog Crvenog krsta piše o izložbi „Ponos u starenju“, postavljenoj u bečkom muzeju Belvedere.

Madridski međunarodni plan akcije o starenju sreće Ciljeve održivog razvoja – rešavanje problema siromaštva u starijem životnom dobu u Austriji

Piše: Erika Winkler, Federalno Ministarstvo rada, socijalnih pitanja, zdravlja i zaštite potrošača, Austrija

Ciljevi održivog razvoja usvojeni su na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 2015. godine a prvi cilj među njima je „Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima“. Socijalna zaštita i socijalna sigurnost definišu se kao skup politika i programa kojima se smanjuje i predupređuje siromaštvo. Austrijska država blagostanja sa svojim širokim programom socijalne zaštite predstavlja efikasnog „igrača“ u kriznim vremenima: Austrija je jedna od retkih država u Evropi u kojim siromaštvo nije u porastu. Bez transfera u javnoj potrošnji, 44% austrijskog stanovništva bi bilo u riziku od siromaštva. Zahvaljujući penzijama i socijalnim transferima, rizik od siromaštva u Austriji je spušten na 14%.

Ključni instrument u austrijskom penzionom osiguranju je dodatak koji obezbeđuje da svaka osoba koja prima penziju u Austriji bude iznad praga siromaštva. Najniže penzije u sistemu su dopunjene ovim dodatkom i na taj način njihov iznos prelazi ovaj prag. Ovo je demonstracija principa solidarnosti u austrijskom sistemu penzionog osiguranja. Ako je, dakle, ukupna penzija, uključujući druge neto prihode i kredite, niža od praga siromaštva, na nju se obavezno dodaje iznos koji je uvećava do tog iznosa. Pored prihoda samog penzionera uzimaju se u obzir i prihodi sužruznika ili partnera. Jedan deo socijalnih transfera, na primer pomoć za dugotrajnu negu ili za stanovanje izuzimaju se iz ovog obračuna.

Od prvog januara 2018. godine je mesečni referentni iznos do koga se niske penzije uvećavaju 909,42 evra za pojedince i 1.363,52 evra za supružnike/ registrovane partnere (14 puta godišnje). Povrh toga, dobija se dodatak od 140,32 evra za svako dete sem ako dete nema neto prihod koji prelazi 438,05 evra mesečno. Prvog januara 2017. godine je dodatak uvećan na 1.000 evra za osobe koje su najmanje trideset godina uplaćivale doprinose u penzioni fond.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Nova austrijska vlada planira da uveća minimalnu penziju za osobe koje su četrdeset godina uplaćivale doprinos na 1,200 evra, kao i za bračne parove u kojima je jedan od supružnika uplaćivao doprinose 40 godina na 1,500 evra.

Penzionisani muškarci su relativno dobro zaštićeni od rizika siromaštva – svega 11% ih je pogođeno ovim rizikom. Rizik od siromaštva je nešto viši za žene: 14%. Žene koje žive same su nešto izloženije ovom riziku. Zahvaljujući značajnom rodnom jazu u prihodima u Austriji, žene imaju i niže penzije. Duže odsustvovanje sa tržišta rada zbog podizanja dece ili pružanja nege članovima porodice, kao i povremeni rad uvećavaju ovaj efekat. Kako bi se neutralisao potencijalno negativni učinak reforme penzionog sistema na žene (pogotovo predloga da se period uplaćivanja koji se koristi za obračunavanje podigne sa 15 na 45 godina) i kako bi se kompenzovala neravnopravnost kojoj su žene izložene na tržištu rada, preduzete su sledeće rodno osetljive mere u okviru penzione reforme:

- Osnova za obračunavanje tokom perioda podizanja dece je u 2017. godini postavljena na 1,776.70 evra, a što je približno srednjoj zaradi koju žena ostvaruje kroz zaposlenje. Ova cifra se proverava i po potrebi menja svake godine. Periodi podizanja dece koji ulaze u obračun penzije su do četiri godine po jednom detetu i do pet godina za blizanačku trudnoću.
- Minimalni broj godina tokom kojih je uplaćivan doprinos u penzioni fond, potreban za ostvarivanje prava na starosnu penziju je sedam godina, sa obaveznom evidencijom u penzionom fondu od petnaest godina. Periodi pružanja nege detetu sa invaliditetom ili bliskom rođaku koji se kvalifikovao za dodatak za dugotrajnu negu, kao i periodi tokom kojih je pružana nega teško bolesnom ili umirućem srodniku se takođe uzimaju u obzir tokom obračunavanja.
- Kako bi se unapredila situacija žena koje se isključivo bave negom deteta sa invaliditetom, njima je data opcija da budu penziono osigurane na dobrovoljnoj bazi, bez uplaćivanja doprinosa, sve dok dete ne napuni 40 godina.
- Uvođenje dobrovoljnog „razdvajanja penzije“ tokom perioda podizanja dece a u okviru sistema socijalne zaštite je velika novina za žene u Austriji i pomaže im da ostvare bolje penzije.
- Pod određenim uslovima, periodi podizanja dece – kao i periodi primanja materinskog dodatka – moraju biti uzeti u obzir kada se određuje iznos penzije u okviru pravila dugoročnog osiguranja za radnike i radnike na fizički zahtevnim poslovima.

Zbog nekadašnjeg niskog nivoa zaposlenosti među ženama približno jedna trećina žena od šezdeset i više godina se ne kvalifikuje za starosnu penziju. Za mnoge od njih je socijalna penzija ključna za opstanak. 90% socijalnih penzija plaćaju se osobama koje su iznad starosne granice za penzionisanje.

Nega ne sme da bude povezana sa bogatstvom ili siromaštvom

Kada smo pri kraju životnog puta, nega ne sme da bude pitanje toga koliko smo bogati ili siromašni. Pružanje nege – pre svega – starijim osobama je ključni deo socijalne politike u Austriji. Nega mora da bude pristupačna svima. U Austriji postoji veliki broj mera kojima se obezbeđuje podrška osobama kojima je potrebna nega, bez obzira na njihovu finansijsku situaciju.

- Dugoročna davanja su namenska davanja čija je jedina svrha pokrivanje dodatnih troškova nege. Kako stvarni troškovi pružanja nege u najvećem broju slučajeva prevazilaze relevantna

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

dugoročna davanja, onda ih treba smatrati kao zbirni doprinos pokrivanju troškova nege. Ova vrsta davanja omogućava osobama kojima je potrebna nega određeni nivo nezavisnosti i duži ostanak u njima poznatom okruženju. Iznos ovih davanja se zasniva isključivo na stvarnim potrebama za negom i pomoći. Potreba za dugotrajnom negom zbog fizičkog, mentalnog ili psihološkog invaliditeta ili zbog senzornih pogoršanja mora postojati tokom najmanje šest sukcesivnih meseci u trajanju od najmanje 65 časova mesečno u proseku. Dugoročna davanja se isplaćuju bez obzira na to koji je razlog što je nega potrebna, ali i bez obzira na prihode, imovinu ili godine primalaca. Primaocima su ova davanja zakonski garantovana. Postoji sedam kategorija dugoročnih davanja za troškove nege.

- Članovi porodice koji pružaju negu, a koji odsustvuju sa posla zbog pružanja nege, delimično odsustvuju sa posla zbog pružanja nege ili odsustvuju sa posla zbog pružanja nege teško bolesnom ili umirućem srodniku imaju zakonom garantovano pravo na davanja tokom ovog odsustva, pod određenim uslovima. Davanja tokom odsustva zbog pružanja nege bliskom srodniku ili osobi kojoj je potrebna nega mogu se primati u periodu od jednog do tri meseca tokom odsustva ili delimičnog odsustva, u zavisnosti od toga kakav je period dogovoren sa poslodavcem. Iznos ovih davanja je vezan za prihod i u osnovi jednak iznosu pomoći za nezaposlene ako primalac uopšte ne radi tokom ovog perioda.

Austrija

Ponos u starenju – Umetnost koja se bavi starenjem

3

Beč, 17. novembar 2017 - 4. mart 2018.

„Stvorili smo svet u kome je biti starija osoba nešto što niko ne želi.“

Globalni porast populacije starijih je dobro poznata i dobro dokumentovana činjenica. Sa tim porastom u udelu starijih građana dolazi i potencijal da sve veća populacija nastoji da ponovo izgradi i osvoji svoj socijalni kapital ali bez načina da to i učini.

Iako se ova tema tiče svih nas, izgleda kao da smo stvorili svet u kome je biti starija osoba nešto što niko ne želi. Međutim, starenje ima svoju važnost – ne samo za pojedince i porodice, već i za profesionalce, korporacije, zagovaračke grupe i vlade na koje sve starenje neizbežno utiče. Prepreke u prevazilaženju izazova vezanih za zdravo i aktivno starenje obuhvataju kako nemogućnost delanja tako i nedostatak efikasnih rešenja.

Stavljajući slike starenja u fokus pažnje, izložba [Ponos starijih](#), postavljena u bečkom muzeju Belvedere od novembra 2017. godine do marta 2018. godine diskutuje aktuelnu, sociopolitičku temu starenja. Predstavница Austrijskog Crvenog krsta, Angelika Scherzer u projektu „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“ posetila je izložbu.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Izložba obuhvata fotografije, umetničke slike, kao i video-instalacije koje predstavljaju različite perspektive neizbežnog procesa starenja javnosti koja se često bavi jedino mladošću. Kroz prikazani narativ ove izložbe, koji je vodila Sabine Fellner jasno se pokazuje da propadanje, slabost, usamljenost i smrt predstavljaju samo mali komadić mozaika starenja. Umetnici 20. i 21. veka ističu da bogatstvo iskustava, uspomene, kontemplaciju, dostojanstvo, hrabrost, moć, životni polet i trijumf nad društvenim konvencijama često bivaju potisnuti u drugi plan.¹

U tom smislu, izložba Ponos starijih uspeva da „prikaže različite načine na koje su umetnici sagledali mogućnosti i ograničenja starijeg životnog doba (...). Kroz radove više od stotinu umetnika ona pokazuje kako starenje i sve što uz njega ide može biti smisleno integrisano u naše živote.“²

U suštini, ova izložba potvrđuje da postoji mnogo različitih zainteresovanih strana koje imaju mogućnost da pomognu u radu koji se tiče starenja, a što potvrđuje ispravnost ciljeva projekta „Inicijativa

za socijalno uključivanje starijih osoba“ u kome aktivno radimo na ojačavanju mreža organizacija koje se upravo time bave. Sa ovom regionalnom inicijativom cilj nam je da utičemo na donosiocima odluka koji mogu da pomognu starijim da ojačaju svoje društvene veze, povežu se sa društvom, budu manje usamljeni, zdraviji i aktivniji, a samim tim i vidljiviji, na koristi čitavog društva i svih nas.

Aktivnosti partnera u projektu

Posete partnerskim mrežama

Tokom ovog perioda, započela je realizacija aktivnosti poseta predstavnika mreža organizacija civilnog društva mrežama susednih zemalja u projektu, a u cilju razmene iskustava i dobre prakse i unapređenja znanja, a u skladu sa projektnim planom. Predstavnici mreža civilnog društva u Crnoj Gori i Makedoniji su posetili partnere u Srbiji, predstavnici mreže u Albaniji su posetili Crnu Goru, a predstavnici mreže u Srbiji su u posetu išli u Albaniju.

Poseta partnera iz Crne Gore i Makedonije Srbiji:

Konferencija “Socijalna inkluzija starijih-faktor razvoja društva”

¹ [Exhibition Program 2017 - Belvedere](#)

² [“How Does Contemporary Art Deal with Aging?”](#), Elena Martinique, 17. novembar 2017; Widewalls online magazin

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Konferencija pod nazivom "Socijalna inkluzija starijih-faktor razvoja društva" održana je 20. i 21. decembra 2017. godine u Crvenom krstu Srbije, a u sklopu nje je održan i sastanak mreže HumanaS. Konferencija je deo projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“.

Konferenciju je otvorila Vesna Milenović, generalni sekretar Crvenog krsta Srbije, koja je govorila o značaju umrežavanja i partnerstvima koja su jako važna kada se zagovara za poboljšanje kvaliteta života starijih žena i muškaraca. Na konferenciji su učestvovali: Poverenica za zaštitu ravnopravnosti Brankica Janković, dr Danilo Arsenijević iz Kabineta ministarke bez portfelja zadužene za

demografiju i populacionu politiku, Marija Babović istraživač SeConsa, Lina Al Qurah, predstavница HelpAge International, Kancelarije za Istočnu Evropu, Centralnu Aziju i Bliski Istok, Gradimir Zajić, sociolog i Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije. Drugog dana na konferenciji su učestvovali i Jelena Stević i Marija Vujković iz Građanskih inicijativa. Takođe su na konferenciji učestvovali i partneri iz Crvenog krsta Crne Gore i mreže Dignitas iz Crne Gore, kao i predstavnici Crvenog krsta Makedonije i mreže InkluzivaM iz Makedonije. Učešće partnera iz Crne Gore i Makedonije deo je redovne aktivnosti u projektu koja se odnosi na posete partnera mrežama u regionu, u cilju razmena iskustava i dobre prakse.

5

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti Brankica Janković prikazala je rezultate istraživanja koje je sprovedeno ove godine, a koje je imalo za cilj da se definišu indikatori diskriminacije. Radi se o pilot projektu i indikatori još uvek treba da se razviju.

Dr Danilo Arsenijević iz Kabineta ministarke bez portfelja zadužene za demografiju i populacionu politiku, naglasio je da u godini međugeneracijske saradnje treba smanjiti jaz među generacijama i povećati međugeneracijsko susretanje.

Marija Babović, istraživačica SeConsa predstavila je cilj istraživanja koje se sprovodi u okviru projekta Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba. Ona je istakla da je stopa rizika od siromaštva niža kod starijih nego kod mlađih, a osnovno je pitanje šta to tačno znači. Slobodno vreme je kraće za sat vremena kod žena u odnosu na muškarce.

Lina Al Qurah, predstavница HelpAge International, Kancelarije za Istočnu Evropu, Centralnu Aziju i Bliski Istok govorila je o značaju mreža za zagovaranje. Posebno je istakla da kada je zagovaranje za starije u pitanju imamo tri načina zagovaranja: zagovaranje za starije, sa starijima i zagovaranje samih starijih.

Shoqata Shqiptare
Geriatrisë dhe Gerontologjisë

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Хуманост

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije govorila je o tome šta je sve na projektu postignuto u svih pet zemalja regiona. Posebno značajan deo je podrška organizacijama na nivou lokalne zajednice kroz finansiranje mikroprojekata i od 75 prispelih projekata na konkurs, do tog momenta je 48 bilo odobreno u Srbiji, Albaniji, Makedoniji i Crnoj Gori.

Gradimir Zajić, sociolog govorio je o zajednicama i njihovoj raznovrsnosti, da one predstavljaju "mesta" gde se deli nešto sa drugima. Činjenica je da je potrebna podrška iz okruženja, ali i da starije osobe same sebi stvaraju uslove da ne budu marginalizovane upravo kroz samoorganizovanje.

Igor Jakanović i Jelena Šofranac govorili su o demografskoj situaciji u Crnoj Gori, ali i o programima i projektima namenjenim starijima, kao i o radu mreže Dignitas.

Ljupka Petkovska je predstavila istraživanje o položaju starijih u Makedoniji koje je sprovedeno u okviru projekta i predstavlja prvo ovako veliko istraživanje u Makedoniji.

Drugi dan je bio usmeren pre svega na dobitnike mikrograntova. Jelena Stević iz Građanskih inicijativa govorila je o finansijskim procedurama za pravdanje EU projekata, dok je Marija Vukajlović, takođe iz Građanskih inicijativa govorila o vidljivosti i zahtevima koje vidljivost mora da zadovolji. Učesnici su imali mogućnost da postavljaju pitanja, što će doprineti njihovom boljem razumevanju projekta i svoje uloge u njemu.

Poseta Volonterskom servisu Zvezdara

U okviru posete partnera iz Crvenog krsta Crne Gore i mreže Dignitas iz Crne Gore, kao i predstavnika Crvenog krsta Makedonije, NVO Humanost i predstavnika mreže InkluzivaM iz Makedonije 21. decembra 2017. godine organizovana je poseta Volonterskom servisu Zvezdara koji je prijatelj mreže HumanaS.

Poseta je imala za cilj razmenu iskustva i isticanje primera dobre prakse koji bi mogli uz prilagođavanje da se implementiraju i u Crnoj Gori i u Makedoniji. Gosti su imali mogućnosti da čuju o načinu organizovanja volonterskog rada, o edukacijama volontera i superviziji, ali i o svim mogućim aktivnostima koje organizuje Volonterski servis Zvezdara. Vrlo važan deo aktivnosti su kućne posete kod onih koji su teže pokretni do organizovanja kreativnih radionica, škole računara i umetničke radionice za one koji su aktivni. Takođe su stekli i uvid u funkcionisanje mreže HumanaS i da je moguće stvarati partnerstva unutar same mreže.

Pet godina "Kutka za kvalitetnije starenje"

Crveni krst Kragujevca je u petak 22. decembra 2017. godine obeležio pet godina "Kutka za kvalitetnije starenje". Kutak predstavlja primer dobre prakse koji promoviše socijalnu uključenost starijih, zdrave stilove života, solidarnost, volonterizam i međugeneracijsku solidarnost.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Svečanost povodom ovog jubileja održana je u Skupštinskoj Sali Gradske uprave u Kragujevcu. Gordana

Damnjanović, član gradskog veća za zdravstvenu i socijalnu zaštitu čestitala je jubilej i istakla značaj rada Kutka, a takođe je izrazila nadu da će ovaj primer dobre prakse moći da se proširi i na druge opštine, jer usluge u zajednici predstavljaju vrlo važan korak u borbi protiv usamljenosti.

Predstavница Crvenog krsta Srbije Nataša Todorović istakla je da Kutak pored svojih redovnih aktivnosti predstavlja i zagovaračku platformu za poboljšanje kvaliteta života starijih na lokalnom, nacionalnom i globalnom nivou.

Kroz aktivnosti se pomaže ugroženim starijim osobama, ali se ujedno i promoviše pozitivna slika o starenju i starijima. Promoviše se celoživotno učenje, znanje i iskustvo koje je vrlo važno za zdravo i aktivno starenje.

7

Na ovoj svečanosti prvi put je dodeljeno priznanje Crvenog krsta Kragujevac „dr Desanka Branković Milosavljević“ volonterki Milki Ignjatović koja je za 30 godina volonterskog angažmana poklonila više od 20.000 sati volonterskog rada onima kojima je pomoć bila najpotrebnija.

Svečanosti su prisustvovali i predstavnici Crvenog krsta Crne Gore i mreže Dignitas iz Crne Gore, kao i predstavnici Crvenog krsta Makedonije, NVO Humanost i predstavnik mreže InkluzivaM iz Makedonije. Nakon toga su partneri posetili Crveni krst Kragujevca i imali prilike da se upoznaju sa aktivnostima za starije koje se sprovode u ovoj sredini (grupe samopomoći, pomoć telefonom, Kutak za kvalitetnije starenje, radni vikend na selu, telefonski krug i viškovi hrane).

Poseta partnera iz Makedonije Gerontološkom centru Beograd

Partneri iz Makedonije – predstavnici Crvenog krsta Makedonije, Asocijacije Humanost i mreže InkluzivaM – 23. decembra 2017. godine posetili su Gerontološki centar Beograd, Dom Bežanijska kosa. Cilj posete bio je da partneri saznaju nešto više o institucionalnoj zaštiti starijih osoba u Srbiji, ali i o aktivnostima i uslugama vaninstitucionalne zaštite. Upravnica Doma Bežanijska kosa upoznala je goste iz Makedonije o radu ovog najvećeg doma u Srbiji, ali i sa značajnim aktivnostima

Црвен крст на Република Македонија
Крст i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

vainstitucionalne zaštite koje omogućavaju starijim osobama da što duže ostanu u svom okruženju, ali i pružaju im mogućnost učešća u društvu. <http://www.ugcb.rs/>

Poseta partnera iz Albanije Crnoj Gori

U periodu od 22-24. januara 2018. godine Crveni krst Crne Gore bio je domaćin delegacije iz Albanije koja se, kao deo planiranih aktivnosti u projektu, odlučila da poseti Crnu Goru i upozna se sa njenim sistemom socijalne zaštite starijih osoba. Četvoročlanu delegaciju su činili predstavnici organizacija mreže MOSHA: Albanska asocijacija gerontologa i gerijatarata, Institut za javno zdravlje i Udruženje penzionera. Opširnije na: <http://dignitas-network.org/2018/02/02/studijska-posjeta-delegacije-iz-albanije/>

Poseta partnera iz Srbije Albaniji

Predstavnici Crvenog krsta Srbije i mreže HumanaS su od 23. do 27. januara 2018. godine bili u poseti Albaniji i njihovoj mreži MOSHA. Albanska asocijacija gerontologa i gerijatarata (AAGG) koja je partner u projektu i koja koordinira rad mreže MOSHA organizovala je posete udruženjima penzionera i privatnim i državnim institucijama koje se bave brigom, podrškom i zagovaranjem za poboljšanje kvaliteta života starijih u Albaniji, kao i susrete sa predstavnicima starijih osoba i ekspertima koji se bave starenjem i starijima. Organizovan je i sastanak sa organizacijom Roma Active Albania koja koordinira trogodišnjim projektom Evropske unije iz istog poziva kao i TASIOP projekat, a koji je usmeren na poboljšanje kvaliteta života Roma u zemljama Zapadnog Balkana.

Vrlo važan deo posete bio je razgovor sa predstavnicima organizacija koje su dobile podršku za mikroprojekte u okviru TASIOP projekta u Albaniji, čime su predstavnici Crvenog krsta i mreže HumanaS

stekli uvid o inicijativama za socijalno uključivanje starijih osoba na lokalnom nivou. Predstavnici šest organizacija koje su dobile mikroprojekte pokušali su da opišu svoje aktivnosti u projektu, kao i kontekst u kojima se njihovi projekti realizuju. Pored ovih organizovana je i poseta Dnevnom centru za osetljive grupe u kome se pružaju dnevne usluge i starijim osobama, a koji finansira grad Tirana iz svog budžeta.

Udruženje penzionera Majka Tereza organizovalo je kulturno-zabavnu manifestaciju za svoje članove, goste iz lokalne samouprave i partnere iz Srbije i tom prilikom koordinatori iz Crvenog krsta Srbije, Nataša

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Todorović i dr Milutin Vračević dobili su zahvalnice za svoj doprinos u zagovaranju za poboljšanje kvaliteta starijih na regionalnom i globalnom nivou.

Udruženje penzionera Albanije je u okviru svog mikrorprojekta dodelilo nagrade starijima koji se bave književnim stvaralaštvom i na predlog njihovog predsednika Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije je dodelila priznanja i zahvalnice najuspešnijim pojedincima od kojih je najstariji imao 92 godine.

Glavna aktivnost albanskih udruženja penzionera je zagovaranje kod Vlade i kod nadležnih ministarstvima za poboljšanje položaja starijih osoba uključujući zagovaranje donošenja posebnog zakona za starije i penzionere. Predlog ovog zakona je dostavljen albanskom parlamentu, ali još uvek se o njemu nije glasalo. Ostale zagovaračke aktivnosti tiču se razvoja zdravstvenih ustanova u kojima će biti omogućen pristup starijih uslugama koje su prilagođene potrebama starijih, kao i laboratorijskim uslugama, takođe se zagovara i za pristupačniji javni prevoz. Udruženja penzionera u Albaniji su za naredni period postavili cilj većeg uključivanja starijih žena u aktivnosti, sagledavanje njihovih

potreba i kapaciteta i usmeravanje aktivnosti udruženja prema ruralnim oblastima, razvijanje međugeneracijske solidarnosti, edukaciju na razne teme (zdravo starenje, bolesti zavisnosti, kuvanje). Opširnije: <http://humanas.rs/2018/02/03/poseta-mreze-crvenog-krsta-srbije-i-mreze-humanas-albanskoj-mrezi-mosha/>

Srbija

Predstavnici mreže HumanaS na Jesenjem festivalu zdravlja

Na 16-tom po redu festivalu zdravlja, kojim je zatvoren ciklus od 8 godina od osnivanja festivala, 2. novembra u Domu vojske Srbije tri organizacije članice mreže HumanaS su održale tribine, dok su ostale članice mreže imale svoje predstavnike u publici. Crveni krst Srbije koji je između ostalog i pokrovitelj Festivala organizovao je tribinu pod nazivom "Dostojanstveno starenje", a druge dve članice mreže sa organizovanim tribinama su bile Volonterski Servis

Zvezdare ("Značaj utvrđene dnevne rutine za seniore") i Amity ("Zašto je važno i kako podsticati učešće starijih osoba u društvu?").

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Nakon što sa ostalim zvanicama, učestvovala na svečanom otvaranju Festivala zdravlja, Nataša Todorović, psiholog iz Crvenog krsta Srbije, vodila je skup na kome su učestvovali: u ime Poverenika za zaštitu ravnopravnosti savetnik Slobodan Milivojević; Gradimir Zajić, sociolog u penziji; Paulina Firićaski, psiholog Gerontološkog centra Beograd; Dunja Tanasić, studentkinja sociologije, i Miloš Todorović, student antropologije.

Opširnije na: <http://humanas.rs/2017/11/05/predstavnici-mreze-humanas-na-jesenjem-festivalu-zdravlja/>

Evaluacija TASIOP projekta – sastanak partnera u Beogradu

U okviru srednjoročne evaluacije projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“, 13. i 14. novembra 2017. godine održan je sastanak u Crvenom krstu Srbije.

Sastanku su prisustvovali predstavnici partnera u projektu iz svih pet država u regionu: Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Srbije, a Angelika Scherzer je u ime Austrijskog Crvenog krsta vodila razgovor vezan za aktivnosti evaluacije u državama u projektu. Prvi deo evaluacije, upitnici i fokus grupe su završeni vrlo uspešno i pokazali su da su mreže vidljive, da postoji mogućnost njihovih širenja i održivosti.

Pored diskusije o evaluaciji projekta, ovaj sastanak je bio i prilika da partneri razmene iskustva, ali i da istaknu izazove sa kojima se suočavaju tokom implementacije projekta. Tema jačanja kapaciteta malih organizacija civilnog društva kako bi radile na povećanju socijalne inkluzije starijih osoba u lokalnim zajednicama ujedno je i najveći izazov sa kojima se partneri u svih pet zemalja suočavaju. Ovi mikroprojekti će omogućiti pionirsko razvijanje novih usluga koje će unaprediti kvalitet života u zajednici, ali doneti i jačanje kapaciteta samih organizacija koje koordiniraju projektom u svojim državama, jer će kroz ove aktivnosti moći da nauče da budu u poziciji donatora. Naravno, ovi projekti pred partnere postavljaju i nove administrativne obaveze o kojima se takođe razgovaralo tokom sastanka.

10

Rezultati konkursa za finansiranje mikroprojekata u lokalnim zajednicama

Na konkurs za finansiranje mikroprojekata u lokalnim zajednicama raspisan od strane Crvenog krsta Srbije a u okviru projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“ javilo se 25 organizacija. Regionalna komisija projekta je zbog velikog broja pristiglih predloga projekata, ali i zbog njihovog kvaliteta i raznovrsnosti predloženih aktivnosti imala težak zadatak da odabere najbolje

Sve predložene ideje bile su inspirativne i ceo konkurs je pokazao da postoji veliko interesovanje za ovu uzrasnu grupu i temu socijalne inkluzije starijih. Upravo to će biti od velikog značaja u vremenu koje dolazi.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Nakon što je regionalna komisija za ocenjivanje svih pristiglih projekata dodelila ocene, ovih dvanaest organizacija su odabrane za podršku: Amity – snaga prijateljstva, Asocijacija Hleb života, Centar za reintegraciju i aktivizam Beograd, Centar za podršku i inkluziju Help Net, Dobrotvorna fondacija Srpske pravoslavne crkve Čovekoljublje, Klaster za revitalizaciju starih zanata Re: Crafts, Lužničke rukotvorine ZEC, Mreža ISP – Udruženje istraživača socijalnih prilika, Pokret trećeg doba Srbije, Udruženje građana Tata, URB „Rumunka“ i Viktorija.

Odabrani projekti pokazuju mnoge aspekte socijalnog uključivanja starijih osoba u Srbiji, od rada sa marginalizovanim zajednicama kao što su stariji Romi u ruralnim sredinama, preko aktivacije starijih osoba u dizajniranju, izradi i prodaji ručnih radova i ukrasnih predmeta, pa do rada na povezivanju penzionisanih istraživača socijalnih prilika sa trenutno aktivnim istraživačima i studentima u cilju razmene znanja i iskustava među generacijama.

Implementacija projekata traje deset meseci a dobre prakse potvrđene kroz njihovo sprovođenje biće sakupljene u višjejezičnoj publikaciji.

Dan ljudskih prava, 10. decembar

Predstavnici mreže HumanaS, Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije, Nadežda Satarić i Amity- snaga prijateljstva i Vasilije Belobrković iz Saveza penzionera Srbije učestvovali su na Forumu „O nama sa nama“ – Izazovi u ostvarivanju prava starijih iz njihovog i iz ugla Zaštitnika građana, koji je organizovao Zaštitnik građana u subotu, 9. decembra 2017. u Beogradu.

Predstavница Crvenog krsta Srbije je istakla da je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima usvojena

1948. godine, da mi sada praktično ulazimo u 70. godinu od njenog usvajanja, i da je ona sada jednako značajna kao i na početku.

Nataša Todorović je podsetila da se mi kao civilni sektor poslednjih deset godina zalažemo za usvajanje nove Konvencije o pravima starijih osoba, koja će omogućiti prepoznavanje potreba starijih i zaštititi ljudska prava starijih žena i muškaraca. Razlog za to je upravo što su prava često nevidljiva, starije osobe su nedovoljno informisane, ostvarivanje prava često izgleda

kao paukova mreža sistema koja otežava njihovo ostvarenje, a nedovoljna je i promocija nezavisnih institucija i primera dobre prakse.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Znajući da su stariji slabo informisani o ljudskim pravima koja imaju, kao i načinima kako da ih ostvare, Nadežda Satarić je svoje izlaganje fokusirala na podsećanje o ključnim činjenicama šta su ljudska prava i zašto su ona posebno važna za starije ljude.

Gospodin Vasilije Belobrković je istakao pet značajnih činjenica koje se tiču ljudskih prava starijih, uključujući i usaglašavanje penzija sa platama i promovisanje aktivnog starenja.

Zamenica zaštitnika građana Vladana Jović najavila je da će se oformiti savet za starije i da će stariji biti više informisani o svojim pravima.

Članice mreže HumanaS na konferenciji „Šest meseci primene Zakona o sprečavanju nasilja u porodici”

Godišnja konferencija Mreže “Život bez nasilja” održala se 12. decembra 2017. godine u Novom Sadu u Skupštini Autonomne pokrajne Vojvodine. Naziv ovogodišnje konferencije bio je „Šest meseci primene Zakona o sprečavanju nasilja u porodici”, a konferenciju je organizovao Pokrajinski zaštitnik građana – ombudsman. Godišnja konferencija okuplja sve učesnike institucija koje se bave nasiljem u porodici i to je ujedno prilika da se razmene iskustva, informacije, prodiskutuje na teme koje se smatraju značajnim u oblasti porodičnog nasilje i nasilja nad ženama. Ove godine na konferenciji su učestvovalе dve članice mreže HumanaS Nataša Todorović, stručni saradnik Crvenog krsta Srbije, i Nadežda Satarić iz NVO Amity-snaga prijateljstva koje su govorile na temu “Nasilje u porodici prema starima sa posebnim osvrtom na starije žene”.

12

Opširnije na: <http://humanas.rs/2017/12/17/clanice-mreze-humanas-na-konferenciji-sest-meseci-primene-zakona-o-sprečavanju-nasilja-u-porodici/>

Predstavljanje rezultata istraživanja „Starenje u gradovima – izazovi savremenog društva“

U beogradskom Medija centru su 25. decembra 2017. godine predstavljeni rezultati istraživanja “Starenje u gradovima – izazovi savremenog društva” koje je Crveni krst Srbije realizovao u saradnji sa Poverenicom za zaštitu ravnopravnosti, uz podršku Populacionog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA). Cilj ovog istraživanja je da se ispituju glavne potrebe starijih u urbanim sredinama u Srbiji, ponude preporuke za poboljšanje kvaliteta njihovog života, kao i da se istaknu i promovišu primeri dobre prakse. Ispitanici u istraživanju su bili stariji od 65 godina iz 16 urbanih sredina na teritoriji cele Republike.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвен крст Црне Горе
1875

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Na ovom događaju govorili su Vesna Milenović, generalna sekretarka Crvenog krsta Srbije, Brankica Janković, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Marija Raković iz Populacionog fonda Ujedinjenih nacija (UNFPA), sociolog Gradimir Zajić i Nataša Todorović iz Crvenog krsta Srbije.

Rezultati istraživanja pokazuju da stariji u gradovima iskazuju najveću potrebu za uslugama nege u sopstvenom domu ali i za većom dostupnošću zdravstvenih usluga i javnog prevoza. Nezanemarljiv procenat starijih, njih 9% u ovom istraživanju izjavljuje da je bilo izloženo diskriminaciji zbog svojih godina. Neki od drugih važnih rezultata su da manje: najveći broj starijih (46%) ocenjuje svoje zdravlje kao ni dobro ni loše a broj starijih koji svoje zdravlje ocenjuju kao loše je 30%. Većina ima neku hroničnu bolest već duže vreme (76%). Svaki

deseti ima prihode ispod apsolutne linije siromaštva. Aktuelnu potrebu za podrškom ima 27%. Jedna četvrtina je imala potrebu za lekarom ali ga nije posetila. 85% starijih izjavljuje da se oseća bezbedno u svom komšiluku, a 3% nije sigurno i bezbedno ni u komšiluku.

Što se tiče preporuka koje proističu iz istraživanja, u njih spadaju investiranje u urbanu infrastrukturu bez arhitektonskih barijera, a koja će omogućiti slobodno i bezbedno kretanje pešaka, veće ulaganje u pristupačan javni prevoz, podsticanje društvenog angažmana starijih kroz rad, obrazovanje, volontiranje, umetnost i rekreaciju, ravnomerno razvijanje mreže zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite, obezbeđivanje informisanosti starijih o promenama u sistemu zdravstvenih i drugih usluga njima namenjenih, organizovanje obuka za neformalne negovatelje, promocija zdravih životnih navika i borba protiv starosne diskriminacije. Ciljevi održivog razvoja (SDG), koje su države-članice Ujedinjenih nacija prihvatile 2015. godine između ostalog postavljaju koncept inkluzivne urbanizacije. Ovo znači da starije osobe treba da budu deo procesa planiranja i odlučivanja u vezi sa urbanizacijom uključujući elemente kao što su bezbedan i finansijski dostupan javni prevoz, ali i bezbedni, inkluzivni, fizički dostupni javi prostori, poput parkova i drugih zelenih površina.

Monitoring poseta Crnoj Gori

U okviru projekta "Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba", 16. i 17. januara 2018. godine organizovana je dvodnevna poseta partnerima iz Crne Gore. Prvog dana posete organizovan je sastanak mreže Dignitas, na kome predstavljena metodologija istraživanja koje se sprovodi u okviru projekta, a diskutovano se i o proširenju mreže i o drugim budućim aktivnostima. Predstavnik Crvenog krsta Srbije Nataša Todorović govorila je o ljudskim pravima starijih žena i muškaraca. Sastanku su prisustvovali i

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

predstavnicima Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja i Zavoda za socijalnu i dečiju zaštitu koji ujedno i podržavaju rad mreže u Crnoj Gori.

Drugog dana sastanka Crveni krst Crne Gore je kao koordinator projekta u Crnoj Gori potpisao ugovore sa 12 NVO koje su dobile mikro projekte. Projekti se odnose na različite aktivnosti namenjene starijima i uključuju: interaktivne međugeneracijske radionice/debate, kompjutersko opismenjavanje, obuke za starije kako da se uključe u rad lokalnog parlamenta, panel diskusije, izradu suvenira, kreativne i edukativne radionice itd. Opširnije na: <http://humanas.rs/2018/01/22/monitoring-poseta-crnoj-gori/>

Albanija

Nacionalni sastanak mreže MOSHA 23. i 24. decembra 2017. godine

23 i 24 decembra 2017. godine u Palati kulture u Tirani, organizovan je dvodnevni sastanak mreže MOSHA. Glavna teme sastanka su bile:

- Predstavljanje glavnih rezultata istraživanja o starijima u Albaniji sprovedenog u sklopu projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“

- Diskusija o planiranoj medijskoj kampanji u okviru projekta, usmerenoj na smanjenje socijalne izolovanosti starijih
- Početak implementacije mikro projekata u okviru projekta; koordinacija, monitoring i problemi koje treba rešavati
- Pripreme za posetu regionalnim partnerima u okviru projekta i odabir učesnika posete
- Različita pitanja vezana za funkcionisanje mreže

Sastanku je prisustvovalo 106 učesnika predstavljajući dvanaest organizacija civilnog društva, a specijalni gosti su bili Erol Como iz Ministarstva zdravlja i socijalnih pitanja i Alma Lleshi ispred grada Tirane.

Nakon predstavljanja rezultata istraživanja, članovi mreže su odobrili nacrt izveštaja i dali zeleno svetlo za njegovo publikovanje. Rezultati će u budućnosti nastaviti da budu korišćeni kao osnova za dalje diskutovanje sa kreatorima politika i osmišljavanje kampanja za podizanje svesti.

Diskutovano je o različitim predlozima vezanim za medijsku kampanju, od učestvovanja u televizijskim emisijama koje se bave pitanjima socijalne inkluzije na javnim i privatnim televizijama, do plaćanja za reklame na televizijama i produciranja tlevizijskih spotova. Drugi predlozi obuhvatali su saradnju sa

Црвен крст на Република Македонија
Крст и куќа и Републикe сe Македонисe
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

javnim prevoznici u Tirani i isticanje postera u autobusima, saradnju sa albanskim filmskim zvezdama i snimanje televizijskih spotova sa njima itd. Na kraju je odlučeno da će Albanska asocijacija gerontologa i gerijataranga angažovati profesionalnu marketinšku kompaniju koja će pripremiti kampanju za televiziju i radio.

Mikroprojekti u lokalnim zajednicama

Trenutno se realizuje 9 mikroprojekata od strane različitih članica mreže MOSHA. Za ovo izdanje biltena odabrali smo da predstavimo dva u regionima Kukës i Kavajë.

Promocija socijalne i zdravstvene zaštite u kući i na nivou zajednice za starije osobe u Kukësu i Hasu

Organizacija civilnog društva Lavirint aktivna pre svega u regionima Kukës i Has sprovodi interesantan mikroprojekat u ruralnim delovima ovog izolovanog dela države. Ideja za projekat je došla od činjenice da je novi paket usluga primarne zdravstvene zaštite odobren na nivou države i da po prvi put ove usluge obuhvataju i usluge namenjene starijima, uključujući usluge u kući. Uprkos tome, zdravstveni radnici su uglavnom nesvesni, neinformisani

i neobučeni za pružanje usluga u kući i drugih usluga u zajednici. Cilj projekta je da poveže medicinske sestre iz domova zdravlja sa mladim volonterima i ugroženim starijim osobama.

Predstavnici opštinske vlasti su pozitivno ocenili pokretanje ovog mikro projekta i obećali podršku. Organizovani su sastanci i u lokalnim zajednicama, u selima Šištavac, Novosej, Tertore, Štićen i Has. Tamo je identifikovan jedan broj porodica gde su odrasli i mladi migrirali u druge krajeve i za sobom

ostavili starije osobe, bilo u parovima, bilo sasvim same. Najviše starijih osoba je u selu Tertore gde od 4000 stanovnika 750 spada u ovu uzrasnu kategoriju, dok u Šištavcu 19 starijih osoba živi potpuno samo. Organizovane su dve obuke: jedna za mlade volontere a jedna za medicinske sestre (18. i 19. januar). Organizovan je i poseban događaj kako bi se aktivniji stariji podstakli da posluže kao veza sa onim ugroženijim, a koji je obuhvatio igranje igara, recitovanje poezije i muziku.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Osnivanje grupa za samopomoć starijih osoba u regionu Kavaja

Albanski institut za zdravstveni i socijalni razvoj veoma je dobro povezan sa zainteresovanim stranama i zajednicama u regionu Kavaja a mikro projekat koji Institut sprovodi u ovoj oblasti promovise angažman starijih osoba u društvenom životu i umanjuje njihovu izolovanost. U Albaniji nema jake mreže volontera i samo je u nekoliko navrata do sada pokazano da model grupa samopomoći za starije osobe ima potencijal da bude realizovan.

Mikroprojekat je započet u januaru, serijom sastanaka sa predstavnicima zajednica i direktorima domova zdravlja u gradu Rogozina. Tokom ovih konsultacija, identifikovane su potencijalne aktivnije starije osobe i prodiskutovano je o tome kako im najbolje prići. Volonteri organizacija civilnog društva su organizovali sastanke sa starijima u domovima zdravlja u Rogozini i pozvali ih na radionicu održanu 17. januara.

Na radionici je sa 35 učesnika razgovarano o najboljim praksama i modelima organizovanja grupa samopomoći, volontiranju i aktivnostima civilnog društva. Među učesnicima radionice su bile i starije usamljene osobe čije su porodice emigrirale u inostranstvo. Osnovano je pet grupa samopomoći, svaka sa 6-7 članova. Pripremljen je plan rada koji obuhvata periodične sastanke, teme o kojima treba diskutovati, proširenje povezanosti kroz komšiluk i organizovanje kućnih poseta i pružanje drugih formi podrške članovima grupa kada to bude potrebno. Starije osobe rado prihvataju ideju grupa samopomoći i ponose se svojim doprinosom zajednici u kojoj žive.

16

Bosna i Hercegovina

Konsultacije sa starijima o njihovim ljudskim pravima i pristupu pravima

Asocijacija Osmijeh se sastajala sa starijim osobama širom Bosne i Hercegovine i razgovarala sa njima o njihovim pravima i pristupu pravima. Do sada su ovi sastanci i konsultacije održani u šest od planiranih 17 opština i veoma je očigledno da su starije osobe voljne zainteresovane da budu građanski aktivni članovi lokalne zajednice. U isto vreme, vidi se i da oni koji rade za ili predstavljaju starije osobe moraju da nauče kako da ih uključe u svoje aktivnosti, odnosno kako da obezbede da postoji prostor za učešće starijih.

Generalno, stariji su veoma razočarani i osećaju se diskriminisano. Svesni su da je razlog za njihovu socijalnu isključenost u velikoj meri to što su im prihodi niski ili što su bez ikakvih prihoda. Istovremeno, svesni su i da bi pristup univerzalnoj i pristupačnoj zdravstvenoj zaštiti ili uslugama za starije u zajednici umanjilo opterećenje njihovih veoma malih penzija i umanjilo posledice socijalne isključenosti.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Црвени крст Црне Горе

Projekat finansira
Evropska Unija

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Zdravstvena zaštita nije jedini problem sa kojim se stariji suočavaju u svakodnevnom životu. Oni se osećaju načelno isključenim iz procesa koji se tiču njihovih života. Po njihovim rečima, njih niko ne konsultuje u vezi sa bilo čim, čak ni sa strateškim dokumentima i politikama koje se direktno bave starijim osobama.

Konsultacije koje je Osmijeh do sada održao sa predstavnicima starijih osoba potvrđuju da je starije potrebno osnažiti kako bi se angažovali jer oni su ti koji najbolje poznaju svoje potrebe kao i način na koji se te potrebe mogu zadovoljiti.

Naporedno sa aktivnostima vezanim za edukaciju i osnaživanje starijih, Osmijeh je radio i prikupljanje podataka za aktuelno istraživanje o diskriminaciji starijih u pristupu pravima i uslugama u društvu.

Mediji i organizacije civilnog društva u službi zagovaranja prava starijih

Asocijacija Osmijeh je organizovala sastanak mreže organizacija civilnog društva "Za dostojanstveno starenje", u Sarajevu, 25. i 26. januara 2018. godine.

Ono što je ovoga puta bilo drugačije na sastanku, je da su sada sa predstavnicima članica mreže sedeli i predstavnici medija, u razgovoru o tome kako udružiti snage u cilju podizanja svesti javnosti i pre svega donosilaca odluka o demografskim promenama, o položaju i

pitanjima starijih i o nužnosti delovanja u odgovoru na demografske promene.

Dosadašnja iskustva pokazuju da se o starijima i njihovim problemima veoma malo govori u medijima a i ono što se kaže ne čuje se i ne vidi dovoljno jasno da bi skrenulo pažnju javnosti na starije, kao ugroženu grupu građana.

Istovremeno, videlo se da većina organizacija civilnog društva i udruženja građana nema dovoljno razvijene kapacitete za komunikaciju sa medijima, zbog čega se ne vide dovoljno ni njihova dostignuća, kao ni njihova stremljenja.

Iz navedenih razloga i u sklopu sa planom projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“ je mreža u sklopu sastanka organizovala jednodnevnu radionicu, upravo na ovu temu, a članice Mreže su odabrale i dovele po jednog lokalnog novinara iz svoje sredine, kako bi se zajednički radilo na rešavanju ovog pitanja.

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Radionicu, koja je po mišljenju učesnika bila jako uspešna su vodile predstavnice MEDIACENTRA iz Sarajeva. Nakon radionice, drugi dan sastanka je bio posvećen tekućim aktivnostima kao i planovima Mreže za 2018. godinu.

Makedonija

Predstavljanje rezultata istraživanja o potrebama starijih osoba za uslugama zdravstvene i socijalne zaštite

21. novembra 2017. godine održana je konferencija za medije kako bi se predstavili rezultati istraživanja „Potrebe starijih osoba za uslugama zdravstvene i socijalne zaštite“ organizovanog u sklopu projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“. Na ovom događaju govorili su dr Sait Saiti, Generalni sekretar Crvenog krsta

Makedonije, dr Elmi Aziri, Zamenik ministra za rad i socijalnu politiku, dr Goce Čakarovski, Zamenik ministra zdravlja i Ambasadorica Austrije u Makedoniji, M. Sc. Renata Kobler. Rezultati istraživanja predstavljeni su novinarima kako bi se podigla svest javnosti o značaju usluga zdravstvene i socijalne zaštite za starije a učesnici konferencije su podvukli svoju podršku razvoju ovakvih usluga. Tokom konferencije su takođe promovisani televizijski spot, informaciona brošura i aktivnosti pripremljene zas ovogodišnju kampanju u Nedelji brige za starije.

18

Istog dana održan je i okrugli sto na temu potrebe starijih osoba za uslugama socijalne i zdravstvene zaštite, a za osnovu su korišćeni rezultati istog istraživanja. Učesnici okruglog stola su bili predstavnici Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva zdravlja, UNFPA, Udruženja Hera, kao i Udruženja penzionera Republike Makedonije koji su se složili da je ovakvo istraživanje veoma značajno kao i da njegovi rezultati mogu biti korišćeni kao osnova za buduće inicijative koje se tiču socijalne inkluzije starijih kako sa strane državnih institucija tako i civilnog sektora.

Izveštaj koji sadrži rezultate istraživanja i preporuke može se na makedonskom i albanskom jeziku naći na sajtu mreže InkluzivaM: <https://tinyurl.com/y8cr83ct>

Kampanja tokom Nedelje brige za starije

Između 20. i 26. novembra 2017. godine a u okviru tradicionalne Nedelje brige za starije organizovana je kampanja pod nazivom „Svi smo mi njihova deca“. Cilj kampanje, organizovane u okviru projekta bio je podizanje svesti javnosti o potrebi za boljim integrisanjem starijih u sve oblasti društvenog života, kao i potrebi da im se obezbede podrška i pomoć. U okviru kampanje pripremljen je televizijski spot koji je bez naknade emitovan dva puta dnevno na nacionanoj televiziji MRTV sa kojom je Crveni krst Makedonije potpisao memorandum o saradnji. Isti video spot prikazivan

Shoqata Shqiptare
Geriatrisë dhe Gerontologjisë

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Хуманост

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

je i na lokalnim televizijama, takođe bez naknade. Odštampano je i 13.000 kopija brošura na albanskom i makedonskom sa ciljem da se stariji informišu o svojim pravima u oblastima zdravstvene i socijalne zaštite. Pored distribuiranja brošure, starijima su deljene i platnene torbe sa oznakama projekta.

Tokom Nedelje brige za starije su ogranci Crvenog krsta Makedonije kao i sedam organizacija civilnog društva, članica mreže InkluzivaM organizovali su različite javne aktivnosti zajedno sa starijim osobama: merenje krvnog pritiska i šećera u krvi za 2000 starijih građana, radionice sa predstavnicima lokalnih vlasti, civilnog i privatnog sektora u cilju podsticanja aktivnosti aktivnog starenja, posete starijim usamljenim osobama, posebno u ruralnim krajevima (uz učešće mladih volontera), edukativne radionice na teme važne starijima, kreativne radionice, rekreativne aktivnosti, sportska takmičenja kao i tematske radionice kojim se ohrabruje socijalna inkluzija starijih. Ove aktivnosti obuhvatile su 4.530 starijih osoba.

Video spot napravljen za ovu kampanju se može videti ovde: <https://youtu.be/JAfGypqZ4Us>

Sastanci mreže InkluzivaM

Mreža organizacija civilnog društva InkluzivaM sastala se dva puta u ovom periodu. Prvi sastanak mreže bio je organizovan 1. novembra 2017. godine i na njemu su se članice dogovarale oko smernica za aktivnosti tokom Nedelje brige o starijima (20-26. novembar). Drugi sastanak mreže organizovan je 17. januara 2018. godine i na njemu su pored predstavnika članica mreže učestvovali i predstavnici organizacija civilnog društva kojima su dodeljeni mali grantovi za implementaciju mikro projekata u okviru projekta „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“. Sastanak se najvećim delom odnosio na diskusiju o administriranju mikro projektima i potrebnu podršku (implementacija aktivnosti, finansijsko i narativno izveštavanje, vidljivost).

19

Rezultati konkursa za finansiranje mikroprojekata u lokalnim zajednicama

Nakon poziva za dostavljanje projektnih predloga usmerenih na socijalnu inkluziju starijih na lokalnom nivou, koji je objavljen u septembru 2017. godine i odziva 18 organizacija, dvanaest projekata je odabrano za podršku kroz proces koji je uključio i regionane partnere na projektu „Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba“. Od ovih 12 projekata, šest su inicijative članica mreže InkluzivaM.

Ugovori sa organizacijama o implementaciji mikroprojekata potpisani su 1. novembra 2017. godine a Crveni krst Makedonije je pružio organizacijama podršku u registrovanju kod Sekretarijata za evropska pitanja i Poreske uprave zadužene za oslobađanje od PDV. Implementacija projekata je time zvanično započeta 1. novembra i trajeće deset meseci. Šest projekata realizuje se na teritoriji Skoplja a ostalih šest u opštinama Bitolj, Struga, Kumanovo, Radoviš, Vinica i Pehčevo.

Opseg mikroprojekata u Makedoniji je širok, pogotovo jer neke od odabranih organizacija nemaju primarno starenje u fokusu svog rada. Zbog ovoga su njihovi projekti i ideje usmereni na specifične aspekte socijalne inkluzije različitih grupa unutar populacije starijih. Jedan od projekata usmeren je na veliku romsku zajednicu u jednoj od skopskih opština i napor da se ojačaju veze između njenih najstarijih članova i njenih najmlađih članova/ tinejdžera, dvaju grupa marginalizovanih svaka na svoj način unutar veće marginalizovane grupe – primer međugeneracijske solidarnosti i saradnje struktuirane oko aktivnosti

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

u klubu u samoj zajednici. Drugi projekat fokusira se na podršku starijim osobama da prenesu svoje znanje i iskustvo mlađim generacijama, ali i preko „granice“ između ruralnih i urbanih sredina. Tu je i projekat organizacije čija je primarna tema Alchajmerova bolest, kojim se stariji angažuju u socijalnim i kreativnim kontekstima i podstiču da pronalaze svoje vršnjake i sami ih ohrabre da budu aktivni i kreativni.

Crna Gora

Crveni krst Crne Gore i mreža Dignitas

Istraživanje o potrebama starijih, stepenu njihove obuhvaćenosti i zadovoljstva postojećim servisima podrške

U novembru 2017. godine je definisana dinamika istraživanja potreba starijih u Crnoj Gori, pa se rezultati očekuju u prvoj polovini 2018. godine. Sprovedenjem istraživanja među starijom populacijom na nacionalnom nivou će se prikupiti i obraditi podaci koji će se koristiti za definisanje strategije javnog zagovaranja i u konkretnim zagovaračkim aktivnostima i predstavljati smernice svim relevantnim subjektima za unapređenje brige o starijim osobama. Dodatno, istraživanje će se baviti analizom potreba starijih u Crnoj Gori, kao i stepenom njihove obuhvaćenosti i zadovoljstva postojećim servisima podrške. Rezultati će sadržati preporuke za dalje aktivnosti projekta kako bi se odgovorilo na potrebe starijih i kako bi se unapredili postojeći servisi ili uveli novi. Istraživanje je realizovano na stratifikovanom, troetapnom, prostom slučajnom uzorku veličine 600 ispitanika starijih od 65 godina u domaćinstvima na teritoriji Crne Gore. Istraživanje je sprovedeno metodom direktnog intervjua, u sve tri crnogorske regije i to: 25% u južnom regionu (opština: Budva, Herceg Novi i Bar), 44% u centralnom regionu (Podgorica i Nikšić) i 31% u severnom regionu (opština: Kolašin, Bijelo Polje, Plav i Plužine). Kao osnov za kreiranje reprezentativnog uzorka koriste se podaci poslednjeg Popisa stanovništva u Crnoj Gori. Stratifikacija uzorka je sprovedena po teritorijalnom osnovu, prvo u pogledu geografske pripadnosti (tri regiona Crne Gore), a zatim na nivou opština/ lokalnih samouprava. Treći stepen stratifikacije uključuje podelu populacije na urbana i ruralna područja (prigradska naselja). Za potrebe istraživanja kreiran je upitnik koji ispituje sledeće oblasti: osnovne informacije o ispitaniku, uslovi života, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita i

Црвен крст на Република Македонија
Крст и куќа i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

segment društvenog života. Analiza podataka podrazumeva kvalitativnu i kvantitativnu analizu svakog pojedinačnog pitanja, ukrštanje osnovnih varijabli sa grafičkim i tabelarnim prikazom.

Pored izveštaja terenskog istraživanja predviđeno je i desk-istraživanje sa ciljem utvrđivanja predmeta istraživanja i potencijalnih izvora informacija; prikupljanje postojećih podataka; poređenje podataka iz različitih izvora, i analiza prikupljenih podataka. Kao poslednja aktivnost predviđeno je i organizovanje 3 fokus grupe sa predstavnicima relevantnih institucija, lokalnih zajednica, kao i organizacija civilnog društva u oblasti brige o starijim licima. Glavni cilj fokus grupa je da pruže detaljne informacije o ključnim pitanjima koja proističu iz preliminarnih nalaza terenskog rada.

Obuka za anketare koji su vršili terensko istraživanje realizovana je početkom januara 2018. godine. U periodu od 14. do 26. januara anketirano je svih 600 domaćinstava.

Mikroprojekti

Sredinom novembra 2017. godine Crveni krst Crne Gore u saradnji sa partnerima iz regiona doneo je odluku o finansiranju 12 mikroprojekata koji za cilj imaju unapređenje socijalne inkluzije starijih u Crnoj Gori. Svi projekti su interaktivni, a prednost je i u tome što dobitnici grantova nisu isključivo organizacije koje se bave starijim osobama pa će se zahvaljujući projektima ova ciljna grupa upoznati sa različitim mogućnostima i dostupnim oblicima podrške.

Organizacije civilnog društva koje su dobile grantove su: Naše doba, Roditelji, Humanitarac, Povjerenje, Alternativa, Moj put, Urban Nova, Impuls, Bjelopoljski demokratski centar, Udruženje ljubitelja Gorice, Savez slijepih Crne Gore i Evropske demokratske inicijative. Samo neke od aktivnosti ovih 12 organizacija su: kompjutersko opismenjavanje starijih, druženje dece i starijih, organizovanje izložbe fotografija, edukacija grupe starijih za sprovođenje kreativno-edukativnih radionica za decu, izrada vrta za starije osobe i mnoge druge.

Nakon objavljivanja odluke o finansiranju mikroprojekata dobitnici su se sastali nekoliko puta sa predstavnicima Crvenog krsta Crne Gore kako bi definisali detalje implementacije projekata i dobili dodatna pojašnjenja. U okviru sastanaka održana je prezentacija projekta Inicijativa za socijalno uključivanje starijih kao i mreže „Dignitas“. Nakon prezentacije prisutni su mogli da izraze želju da se priključe mreži što su i učinili pa se proširenje iste očekuje tokom 2018 godine. Mikroprojekti će se realizovati u narednih 10 meseci, a većina organizacija već sprovodi planirane aktivnosti.

Sastanak mreže Dignitas

16. januara 2018. godine organizovan je sastanak mreže Dignitas sa ciljem predstavljanja planiranih aktivnosti za naredni period ali i sumiranja postignutih rezultata ili već započetih aktivnosti. Tako su članovi dobili najnovije informacije o iskustvima studijske posjete Srbiji, istraživanju koje je u toku, aktivnostima koje

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

realizuju Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Zavod za socijalnu i dečiju zaštitu.

Zavod za socijalnu i dečiju zaštitu

Licenciranje

Krajem decembra 2017. godine u Zavodu za socijalnu i dečiju zaštitu po prvi put u Crnoj Gori uručene su licence za rad stručnim radnicima. Licence za 12 stručnih radnika uručio je ministar rada i socijalnog staranja Kemal Purišić čime je i zvanično započet postupak licenciranja u socijalnoj i dečijoj zaštiti, u cilju unapređenja kvaliteta u radu sa korisnicima prava u ovoj oblasti. Licencu za rad, shodno važećim propisima, mogu dobiti svi stručni radnici sa odgovarajućim kvalifikacijama obrazovanja, koji poseduju uverenje o položenom stručnom ispitu i sertifikat o uspešno završenoj obuci po akreditovanom programu.

Akreditovanje programa obuke

Nešto ranije, takođe u decembru 2017. godine Zavod za socijalnu i dečiju zaštitu je doneo rešenja o akreditaciji šest programa osnovne obuke namenjenih stručnim radnicima, stručnim saradnicima i saradnicima u sistemu socijalne i dečije zaštite, nakon što je Komisija za akreditaciju programa obuke izvršila njihovu stručnu ocenu. Među akreditovanim je i Program Crvenog krsta Crne Gore - „Pomoć u kući, usluge gerontodomaćica“.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Domski smeštaj

U decembru 2017. godine postavljen je kamen temeljac za izgradnju Doma za starije u Podgorici. Izgradnjom Doma za starije u Podgorici obezbediće se usluga za smeštaj starijih lica i u centralnom delu

Crne Gore. Smeštajni kapacitet Doma je za 270 osoba, koje će imati kvalitetan smeštaj, zdravstvenu negu i zaštitu, stručnu socijalnu i psihološku podršku. Ministarstvo rada i socijalnog staranja će nastaviti da radi na zaštiti ove kategorije društva, nastaviće sa razvojem inovativnih usluga i unapređenjem kvaliteta života starijih koji se nalaze u ustanovama socijalne zaštite.

Pomoć u kući

Projekat „Pomoć u kući za starije“ Ministarstvo rada i socijalnog staranja sprovodi uz tehničku podršku UNDP u okviru

projekta „Nastavak reforme sistema socijalne i dečije zaštite“. Projekat obuhvata oko 1.200 korisnika uz angažman 120 gerontodomaćica. Realizuje se u sledećim opštinama: Nikšić, Šavnik, Plužine, Bijelo Polje, Rožaje, Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Kolašin, Berane, Andrijevica, Petnjica, Plav, Gusinje, Cetinje i Danilovgrad. U decembru je predstavljen i informacioni sistem koji će omogućiti praćenje rada na terenu gerontodomaćica u cilju poboljšanja kvaliteta pružanja usluge pomoći u kući za starije.

Црвен крст на Република Македонија
Крст и куќа i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore

Projekat finansira
Evropska Unija

WITH FUNDING FROM
AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

AUSTRIAN RED CROSS

Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2022. godine

U cilju unapređenja socijalne zaštite starijih, sa integrisanim uslugama i podrškom radi očuvanja i poboljšanja kvaliteta života ove populacije usvojena je i nova Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2022. godine. Pored predstavnika relevantnih institucija, članovi radne grupe koja je kreirala Strategiju su bili i predstavnici organizacija civilnog društva, članice mreže Dignitas: NVO Naše doba i Crveni krst Crne Gore. Samo neke od predviđenih mera i zadataka su: obavezati lokalne samouprave na minimalnu finansijsku participaciju u uslugama podrške za život u zajednici za starija lica; obezbediti da u svakoj lokalnoj samoupravi postoji najmanje jedna usluga socijalne zaštite za starija lica; unaprediti multisektorske usluge; unaprediti obezbeđenje usluga socijalne zaštite za starija lica kroz podsticanje organizacija, preduzetnika, privrednih društava i fizičkih lica da pružaju usluge; razvijati volontizam; unaprediti standarde usluga za starija lica; obezbeđivati kontinuirane obuke itd.

Više informacija o radu partnera u TASIOP projektu:

Sajt projekta: <http://tasiop.org>

Mreža HumanaS, Srbija: <http://humanas.rs>

Mreža MOSHA, Albanija: <http://mosha-network.org/>

Mreža Za dostojanstveno starenje, Bosna i Hercegovina: <http://dostojanstvenostarenje.org/>

Mreža InkluzivaM, Makedonija: <http://inkluzivam.org/>

Mreža Dignitas, Crna Gora: <http://dignitas-network.org/>

Ovaj Bilten nastao je uz pomoć Evropske Unije kroz program POMOĆ CIVILNOM DRUŠTVU I MEDIJIMA 2014.-2015. Za sadržaj Biltena su u potpunosti odgovorni partneri u projektu Inicijativa za socijalno uključivanje starijih osoba i ni na koji način se ne može smatrati da on odražava stavove Evropske Unije.

Црвен крст на Република Македонија
Kryqi i kuq i Republikës së Maqedonisë
Macedonian Red Cross

Crveni krst Crne Gore